مسیر
ورځپانه
نوی لید، نوی مزل
www.maseerdaily.af
یکشنبه د ۱۳۹۹ د تلې ۲۷مه | د ۲۰۲۰ د اکتوبر ۱۸مه | ۶۱۲مه ګڼه

د جګړې وېره او پر سوله شکونه؛

خټک: د سولې تر عنوان لاندې پاکستان له ټولو لارو خپلو موخو ته د رسېدو په لټه کې دی

۳

پوهنتون

۴ مخ

خورشید د لوړو زده کړو موسسه

د استادانو علمي سویه لوړول، په ملي او نړیواله کچه د موسسې علمي کیفیت لوړول، د نورو پوهنځیو ایجادول او له موسسې څخه پوهنتون ته ارتقاع کول د دې موسسې راتلونکي پلانونه دي.

کرنې وزارت: روان کال به په هېواد کې د جلغوزو په حاصلاتو کې دوه برابره زیاتوالی راشي

د کرنې او مالدارۍ وزارتویاند اکبر رستمي زیاتوي چې د دوی لومړنۍ څېړنې ښیي چې سږکال به د جلغوزو په حاصلاتو کې دوه برابره زیاتوالی راشي.

د نوموړي په خبره، تېر کال په هېواد کې د جلغوزو حاصلات ۲۳ زره ټنه وو. رستمي وایي، چې خوست، پکتیا، پکتیکا، کونړ او ننګرهار له هغو ولایتونو دي چې پکې د جلغوزو ډېر حاصلات کېږي. د کرنې وزارت دغه راز وایي چې روان کال د جلغوزو حاصلات ځکه زیات شوي چې د پروسس او بازارموندنې لپاره ډېر کار شوی دی.

د یاد وزارت د چارواکو په خبره، تر دې وروسته به د افغانستان په مارک جلغوزي بهر ته صادر شي. دغه وزارت وایي، سږ کال له چین سره د جلغوزو قرارداد شوی او هڅه روانه ده چې له نورو هېوادونو سره هم تړون وشي.

د یادونې ده چې افغانستان هر کال بهر ته د جلغوزو د صادراتو له درکه په میلیونو ډالره عاید ترلاسه کوي.

ولې باید د ولسمشر مرستیال د کابل د امنیت مسوول شي؟!

۲ مخ

جنایي پېښې او د زیاتېدو لاملونه یې

۲ مخ

جګړه؛ د امریکا فشار او د تماس ډلو ناسته!

۳ مخ

اوبراین: تر راتلونکي میلادي کال پورې په افغانستان کې د سرتېرو شمېر تر ۲۵۰۰ پورې راکموو

د امریکا د ملي امنیت مشاور رابرټ اوبراین وایي، ټرمپ امر کړی تر څو په افغانستان کې د راتلونکي میلادي کال په لومړیو کې د امریکایي سرتېرو شمېر تر ۲۵۰۰ پورې راکم کړي.

تر دې وړاندې د امریکا د پوځ لوی درستیز جنرال مارک میلي د ټرمپ د هغه ټویټ په اړه چې تر راتلونکي کرېسمېس به له افغانستان ټول سرتېري وباسي، ویلي وو چې دا یو حدس او ګمان دی. که څه هم اوبراین ویلي، ټرمپ تر راتلونکي کرېسمېس د ځواکونو د وتلو په اړه امر نه دی کړی، خو وایي، که بین الافغاني مذاکرات ښه پرمخ لاړ شي، هر ولسمشر غواړي چې په کرېسمېس کې عسکر خپل هېواد ته ستانه کړي. دا په داسې حال کې ده چې د طالبانو او امریکا تر منځ د دوحې تړون پر اساس به بهرني ځواکونه د راتلونکي میلادي کال تر مې میاشتې له افغانستان څخه وځي.

په ورته وخت کې امریکا غږ انګلیسي په یوه راپور کې د امنیتي مسایلو له څارونکو او دغه راز د امریکایي حکومت له ځینو چارواکو سره په خبرو کې په افغانستان کې د القاعده شبکې پر فعالیتونو خبرې کړې دي.

په راپور کې راغلي چې طالبان لا هم له القاعده شبکې سره اړیکه لري او د دغې ډلې خطرونه په افغانستان کې پر خپل ځای پاتې دي. په راپور کې راغلي چې لا هم د کندهار، هلمند او نیمروز په ولایتونو کې تر دوو سوو پورې د القاعده شبکې غړي فعالیت کوي او له طالبانو سره په بېلو عملیاتو کې همکاران دي.

د غذايي امنیت ائتلاف: له ۱۱ میلیونو ډېر افغانان بېړنیو خوراکي مرستو ته اړتیا لري

۵ مخ

سرپرست وزارت صحت عامه تقرری ها و تبدیلی های غیرقانونی کرده است

سرپرست وزیرصحت عامۀ افغانستان، در حالی ده ها تن را از وظیفه تبدیل، منفک و یا به حیث سرپرست در بخش های مختلف مقرر کرده است که سرپرست وزیر، صلاحیت این چنین اقدامات را ندارد.

سخنگوی وزارت صحت عامه، در حالی تبدیلات در کارکنان پروژه های انکشافی پس از ارزیابی و تقرری ها به حیث وارسی کننده دربست های خالی را از صلاحیت سرپرست وزیر می داند، که سخنگوی رئیس جمهور می گوید به اساس مصوبۀ کابینه، سرپرست وزیر تا زمانی که رای اعتماد ولسی جرگه را اخذ نه کرده باشد، صلاحیت تعیین افراد را ندارد. همچنان یک عضو ولسی جرگه با تاکید می گوید که سرپرست وزیر، صلاحیت تقرری و انفکاک کسی را نمی داشته باشد.

رئیس جمهور؛ احمدجواد عثمانی را در سیزدهم ماه جوزای سال روان، به حیث سرپرست و نامزد وزارت صحت عامه معرفی نموده و درحالی هنوز رای اعتماد ولسی جرگه را نه گرفته است که به اساس قانون سرپرستی، هیچ کس نمی تواند بیش از دو ماه به حیث سرپرست وزیر کار کند.

یک منبع معتبر وزارت صحت عامه که نمی خواهد نامش در گزارش ذکر شود، به آژانس خبری پژواک گفته است که احمد جواد عثمانی، خلاف مصوبه کابینه، شماری از کارکنان این وزارت را تبدیل نموده، تعدادی را به حیث سرپرست و وارسی کننده مقرر کرده و شماری را هم منفک نموده است.

Aksos Book Store
اکسوس کتابپلورنځی
کتاب مو د ژوند ملګری کړئ

Aksos
کابل درییمه ناحیه، دجمهوري پارک جنوبي دروازې ته مخامخ
0798-98-9696, 0202504652
Aksos Book Store
www.aksosbookstore.af
aksosbookstore@gmail.com

دریځ

ولې باید د ولسمشر مرستیال د کابل د امنیت مسوول شي!؟

د ولسمشر لومړی مرستیال امرالله صالح وايي چې د کابل ښار د امنیتي ستونزو د حل مسوولیت یې په مستقیم ډول د ځو اونیو لپاره اخیستی دی. هغه وايي چې په کابل کې د خپل ورغوي په شان بلد دی او د خلکو د امنیت لپاره د مصلحت او پر جنایتکارانو د رحم په نوم په خپل قاموس کې څه نه لري. نوموړي دغه راز ویلي چې د غلو، اوباشانو، د خلکو د ځوروونکو، باج اخیستونکو، غاصبانو او مکررو مجرمانو لیست تیار شوی او پر ضد به یې ګام اخیستل کېږي. نوموړي په دې برخه کې له خلکو د همکارۍ غوښتنه هم کړې ده.

له یوه اړخه ښايي دا خلکو ته یو مثبت خبر وي، ځکه چې په وروستیو کې امنیتي حالت له حده ډېر خراب شوی او له حکومته غوښتل کېږي، چې د دغه ناوړه حالت مخه ونیسي. له بله اړخه دا د اندېښنې خبره ده، چې د کابل ښار د امنیت په شان مسایل مخامخ د ولسمشر د لومړي مرستیال له خوا پر مخ یوړل شي. کابل ښار د پولیسو امنیتي حوزې او د حوزو آمرین لري، بیا امنیه قوماندان لري، بیا کورنیو چارو وزارت دی چې امنیتي معین او وزیر لري او همداسې د ملي امنیت ریاست حوزې او بیا د کابل ریاست او بیا عمومي ریاست شته. کله چې دومره لوی تشکیل او مسوولین وي، بیا د ولسمشر لومړی مرستیال ولې باید راشي او په دې چاره کې ځان دخیل کړي!؟

دا کار دوې اساسي ستونزې لري: لومړی دا چې ښيي له بده مرغه لا هم زموږ چارې پر سیستم نه، بلکې پر افرادو ولاړې دي. که نظم او سیستم وای، نو د امرالله صالح مداخلې ته اړتیا نه وه او د کابل امنیه قوماندانۍ او بیا کورنیو چارو وزارت باید دا ستونزه حل کړې وی، خو اوس سیستم نشته او فرد باید خپل رول ولوبوي او ستونزه حل کړي. دویمه ستونزه دا ده چې دا کار به ښايي د خلکو ستونزه حل کړي، امرالله صالح به ځان قهرمان وښيي، خو د پولیسو پر حوزو، د حوزو پر آمرینو، امنیه قوماندان او قوماندانۍ، کورنیو چارو وزارت او چارواکو یې د خلکو باور له منځه وړي. که دغه بنسټونه ناسم وي، نو باید سم شي او که یې چارواکي خپله غله او مفسدین وي او یا نه شي کولی چې د غلو او مجرمینو پر وړاندې مبارزه وکړي، نو بیا خو لومړیتوب دا دی چې دغه چارواکي پر کور کېنول شي او پر ځای یې وړ کسان وګومارل شي. که ستونزه دا وي چې دا چارواکي صلاحیت نه لري، باید صلاحیت ورکړل شي او که بله هره ستونزه وي، باید هغه حل شي. هر چارواکی او بنسټ باید خپله خپل کار وکړي او نور کسان باید پکې مداخله ونه کړي. اوس دا کوم کمال او سم کار نه دی چې امرالله صالح د خلکو امنیت ونیسي، بلکې کمال او سم کار دا دی چې د پولیسو او امنیت بنسټونه اصلاح شي، وړ کسان وګومارل شي او بیا هغه د خلکو د امنیت د خوندیتوب دنده په ښه ډول تر سره کړي.

له بده مرغه د حکومت اوسني مشران لا هم حکومتي بنسټونه بې باوره کوي، تخریبوي یې، ناوړه او مفسد کسان ګوماري او بیا په کوچنیو مسایلو کې د مداخلې له لارې د ځان د قهرمان ښودلو ننداره وړاندې کوي. دوی په دې ډول خلکو ته خدمت نه، بلکې خیانت کوي او موږ لا زیات ناوړه حالت ته وړي.

جنایي پېښې او د زیاتېدو لاملونه یې

لیکنه: د ستراتیژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

له تېرې یوې میاشتې راهیسې د پلازمېنې کابل په ګډون، د هېواد په ځینو ولایتونو کې د جنایي پېښو ګراف اوج ته رسېدلی او خلک یې له سختې وېرې سره مخ کړي دي. بلخوا د جنایي پېښو له زیاتېدو سره د کورنیو چارو وزارت چارسمبالي ښاغلي مسعود اندرابي چې د میزان میاشتې په ۱۹مه یې د کابل له پنځمې حوضې لیدنه کوله، وویل: له دې وروسته دې مجرمین د قانون په رڼا کې له پښو وغورځول شي او د هغوی د ویشتلو امر یې ورکړ. دا چې په کابل او ولایتونو کې ولې جنایي پېښې مخ پر زیاتېدو دي، د CSRS په دې تحلیل کې مو په همدې تړاو لیکل کړي دي.

افغانستان او جنایي پېښې

له ۲۰۰۱ کال را وروسته چې بهرنیو ځواکونو پر افغانستان تېری وکړ، په لومړیو کلونو کې ځینو افغانانو له داخلي او بهرنیو ادارو سره دندې تر سره کولې. له دې سره اقتصادي فعالیتونه زیات شول او د کار او مزدورۍ فرصت ډېرو افغانانو ته په لاس ورغی؛ خو کله چې یادو ادارو خپل فعالیتونه په افغانستان کې یا وځنډول او یا یې بند کړل؛ جوخت ورسره اقتصادي فعالیتونه هم کم شول. ډېری افغانان له بېکارۍ سره مخ شول او سختو اقتصادي ستونزو وځپل. ځینې داسې کسان هم وو چې د مصرف او سپما انډول ساتلو په برخه کې یې ستونزې درلودې او کله چې بیرونیو ادارو په افغانستان کې خپل کاري فعالیتونه پرېښودل، له پرېښودو سره سم یې یادو کسانو د خپل مصرف لپاره کافي عاید نه درلود، نو هغوی اړ شول څو هغه غیر قانوني لارې غوره کړي، چې د هغوی د مصرف پوره کېدو لپاره ګټورې ثابتېدلی شي. بل دا چې د بهرنیو ځواکونو له راتګ سره ځینې افغانان چې په لوړو معاشونو یې کارونه کول، په نشه‌یي توکو لکه، شرابو، ټابلېټ کا، پوډرو او چرسو چې له دې وړاندې د هېواد په کچه ډېر معمول نه وو، اخته شول. پر همدې بنسټ د احصایوي شمېرو له مخې، د هېواد په کچه له دریو میلیونو وګړو زیات پر نشه‌يي توکو اخته پېژندل شوي دي.

دا چې د افغانستان اقتصاد تر ډېره پر بیرونیو مرستو ولاړ دی، او بیروني مرستې شرایطو ته په کتو د پخوا په پرتله ډېرې کمې شوې دي، چې له دې کار سره د بېکارۍ کچه هم لوړه شوې، کومه چې د جنایي پېښو له زیاتوالي سره مستقیمه اړیکه ځکه لري، چې خلک اړ دي څو د خپل ورځني ژوند تېرولو لپاره جنایي پېښې لکه غلا، تښتونې او وژنې تر سره کړي.

له ۲۰۰۱ کال را وروسته په افغانستان کې د جنایي پېښو زیاتوالی چې په هغو کې د بهرنیو اتباعو په ګډون، د هېواد په کچه د پانګوالو تښتونې یادولی شو، له ۲۰۰۵ کال تر ۲۰۰۸ کال پورې په بې ساري توګه زیاتې شوې دي. له هغې وروسته ۲۰۱۴ او ۲۰۱۸ بیا هغه کلونو یادولی شو چې د جرمي کارونو لکه غلاوو، تښتونو او وژنو فعالیتونه پکې اوج ته ورسېدل او له هغې وروسته دا لړۍ ښه په زور کې را روانه ده. که په افغانستان کې د جرمي پېښو لاملونو ته وکتل شي، په هغو کې نشه‌يي توکي، اقتصادي، سیاسي او امنیتي ستونزې، په ښه توګه د قانون نه پلي کېدل او په اداراتو کې د فساد پراخه شتون د هغو لاملونو په توګه یادولی شو، چې جنایي پېښې ورسره زیاتې شوې دي.

په دې وروستیو کې لیدل کېږي چې د کابل په کچه چې د ولایتونو په پرتله یې امنیت ښه ګڼل کېږي، له عامو خلکو څخه د قیمتي توکو، موبایل او پیسو په زور اخیستنې زیاتې شوې دي او خلک له سختې وېرې سره مخ شوي؛ مګر امنیتي ادارو تر دې مهاله د کابل په امنیت کې کوم د پام وړ تغیر را نه وست، تر دې چې کابل مېشتو وګړو په ټولنیزو رسنیو (کابل امن نه دی!) پراخه کمپین وکړ او حکومتي چارواکي بیا اړ شول، چې د ځرګندونو په کچه خلکو ته ډاډ ورکړي چې د هغوی امنیت خوندي کېدو لپاره هڅې کوي، خو په عمل کې څه نشته.

د کابل امنیه قوماندانۍ مسوولینو په خبره، په تېرو ۲۰ ورځو کې په کابل کې ۱۴۶ جرمي پېښې شوې، چې په همدې تړاو یې ۱۳۳ تورن کسان نیولي هم دي، چې په غلا، وژنو، تښتونو، د مخدره توکو خرڅولو، غصب او اخلاقي جرمونو تر سره کېدو کې یې لاس درلود.

د کورنیو چارو وزیر ښاغلي مسعود اندرابي چې د جرمي پېښو له زیاتېدو وروسته یې د کابل له ځینو امنیتي حوزو لیدنې پیل کړې، امنیتي ځواکونو ته د دې سپارښتنه هم کړې چې له دې وروسته دې مجرمین د حوزو پر ځای مستقیماً د کورنیو چارو وزارت قرارګاه او کابل امنیې قوماندانۍ ته یوسي، څو د څېړنو په پایله کې د کلیدي افرادو او ډلو په پیدا کولو کې تري ګټه واخیستل شي.

جرمي پېښې څنګه کمېدلی شي؟

د نړیوال وجهي صندوق وروستي راپور له مخې، افغانستان په روان ۲۰۲۰ کال کې د کووېډ-۱۹ وبا له امله سخت وځپل شو او منفي پنځه سلنه اقتصادي وده یې درلوده، بلخوا له افغانستان سره د ۲۰۱۴ کال بروکسل کنفرانس له مخې په ملکي او نظامي برخه کې د نړیوالې ټولنې مرستې د روان کال تر پایه تنظیم شوې وې او تمه ده چې یاد راتلونکی کنفرانس په نومبر میاشت کې له افغانستان سره د نورو مرستو تر سره کېدو په پار تر سره شي.

افغان حکومت چې له یوې خوا د طالبانو له لوري له پراخو امنیتي ګواښونو سره مخ دی او بلخوا روان بد اقتصادي وضعیت د ښه کېدو لپاره د نړیوالو مرستو پر جلبولو بانديې بوخت دی، په همدې لړ کې د هېواد په کچه د جرمي پېښو زیاتوالي لاپسې اندېښمن کړی او داسې هم انګېرل کېږي چې د روانو جرمي پېښو تر شا لوی لاسونه دي، ځکه په یو ځل د جرمي پېښو زیاتوالي د حکومت او ولس تر منځ بې باوري اوج ته رسولې او عام وګړي امنیتي ادارې په دې تورنوي چې ګواکې له غلو او د جرمي پېښو له تر سره کوونکو سره لاس لري.

که څه هم افغان حکومت د روان کال سرطان میاشتې په ۲۴مه د کابل د امنیت ښه کېدو لپاره د خلکو له زیاتو غوښتنو وروسته د میثاق امنیتي په نوم چې د حکومت او خلکو د همکارۍ په ترڅ کې رامنځ ته کېدونکې برنامه وه، د تنظیمولو اعلان وکړ، خو لیدل کېږي چې یاده برنامه یوازې د ځرګندونو تر حده پاتې شوې او هېڅ کومه ښه پایله نه لري. په دې وروستیو کې د ولسي جرګې رییس یاده برنامه یوه ناکامه برنامه یاده کړه او د نورو پراخو مثبتو بدلونونو غوښتنه یې وکړه.

که افغان حکومت په رښتیني توګه غواړي چې د هېواد په کچه د جرمي پېښو ګراف راښکته کړي، نو د عامو خلکو د اقتصادي وضعیت د ښه کېدو لپاره دې برنامې جوړې او بیا د عمل تر حده ورسوي، ځکه بېکاري او د جرمي پېښو زیاتوالی مخامخ تړاو لري. افغان حکومت کولی شي بېکاري د کلیدي موضوع په توګه بروکسل کنفرانس ته وړاندې کړي، څو د نړیوالې ټولنې مرستې په همدې تړاو تر لاسه کړي.

افغان حکومت چې په داخلي کچه د جرمي پېښو د کموالي لپاره بل کوم ګام پورته کولی شي، هغه د نشه‌يي توکو د پلورونکو مخنیوی دی، که چېرته د دې ناوړه خرڅلاو مخه ونه نیول شي، ښايي پر همدې نشه‌يي توکو د اخته کسانو له امله هم کابل ښاریان په ښار کې د تګ راتګ له سختو خنډونو سره مخ شي، ځکه پر نشه‌يي توکو د اخته کسان شمېر ورځ په ورځ مخ پر زیاتېدو دی او حکومت یې پر وړاندې هېڅ ډول اغېزمن ګامونه نه پورته کوي. زیاتره پر نشه‌يي توکو اخته کسان د نشه‌يي توکو تر لاسه کولو لپاره اړ کېږي، څو له خلکو څخه په زور قیمتي توکي واخلي، تر دې چې ځینې کسان د همدې کسانو په لاس ټپیان او یا هم وژل شوي دي.

هغه کسان چې جرمي پېښې تر سره کوي او له خلکو موبایل او نور قیمتي توکي په زور اخلي، هغوی د منظمو ګروپونو په توګه فعالیت کوي، حکومت اړ دی څو د موبایل او سیمکارټ ثبتولو لړۍ ژر تر ژره پیل کړي، ځکه هغه کسان چې هره ورځ له خلکو په زور موبایل او نور قیمتي توکي اخلي، په ډېرې آسانۍ کولی شي د کابل په بازارونو کې غلا شوي توکي وپلوري.

امنیتي اداري تر هغو نه شي کولی په ښه توګه امنیت تامین کړي، څو چې د خلکو ملاتړ له ځان سره ونه لري، د امنیتي ادارو او خلکو تر منځ بې باوري او نه ملاتړ هغو کسانو ته یو لوی فرصت په لاس ورکړی، چې جرمي پېښې تر سره کوي. عام وګړي اندېښمن دي چې د جرمي پېښو تر سره کوونکي چې کله امنیتي ادارو ته وسپاري، هغوی یې بېرته خوشې کوي، حکومت اړ دی چې په امنیتي ادارو کې پراخ مثبت بدلونونه راولي او یوازې دا کار چې د امنیتي ادارو کسان له یو ځایه بل ځای ته تبدیل کړي، نه یوازې د جرمي پېښو کموالي کې رول نه لري؛ بلکې هغو امنیتي کسانو ته چې د جرمي پېښو په ترسراوي کې لاس لري، نور هم د دې جرئت ورکوي چې د جرمي پېښو لړۍ نورو ځایونو ته په آسانه توګه انتقال کړي.

له دې پرته د سزا په کوډ کې ځینې ستونزې شته، د بېلګې په توګه، د څارنوالۍ او امنیتي ادارو لخوا د قانون په پلي کولو کې نه همغږي، په دې توګه کله چې پولیس تورن کس ونیسي، څارنوالي یې هسې خوشې کړي یا یې د کمې مودې بند په بدله کې بېرته خوشې کوي، چې دلته د قانون کمزورۍ په پایله کې د جرمي پېښو تر سره کوونکو ته د لا ډېرو جرمي پېښو تر سره کولو جرئت ورکوي. د هغو پېښو چې لا تر څارنوالۍ نه رسېږي، خو لا بېل حساب دی.

که حکومت د روانو جرمي پېښو کموالي په برخه کې اغېزمن ګامونه پورته نه کړي، نو په حکومت د بې باورۍ په لړ کې ښايي ډېر کم پانګوال چې لا په هېواد کې شته، هم خپلې پانګې له هېواد څخه ګاونډي هېواد پاکستان ته په دې پار انتقال کړي چې هلته په دې وروستیو کې افغانانو ته د ځانګړې پانګونې په صورت کې د زیاتې مودې ویزې او نورو امتیازاتو وړاندیزونه شوي، چې له دې کار سره د هېواد روان اقتصادي وضعیت نور هم خرابېدلی شي.

د دې لپاره چې حکومت د جرمي پېښو د کموالي په برخه کې لاسته راوړنې ولري، باید د جرمي پېښو د تر سره کوونکو کلیدي افراد په ګوته کړي او سخته سزا ورکړي، څو د وېرې فضا ختمه او د کابل ښاریانو په ګډون د هېواد د نورو ولایتونو عام وګړي په ډاډه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړي.

جګړه؛ د امریکا فشار او د تماس ډلو ناسته!

لیکنه: محمد طارق صابر

په وروستیو کې طالبانو پرغلیز بریدونه ډېر کړي. د هلمند خونړۍ جګړه لا هم پای ته نه ده رسېدلې. له دې سره طالبانو په جوزجان، بغلان، زابل، میدان وردګو او ځینو ولایتونو کې افغان ځواکونه په نښه کړي او وژلي دي.
په افغانستان کې د ملګرو ملتونو سیاسي استازولۍ (یوناما) ویلي چې د هلمند جګړې ۳۵ زره کسان بې مېنې کړي او مرستو ته اړ دي. ناټو روان تاوتریخوالی په تېرو لسو کلونو کې بې ساري بللی او پر طالبانو یې غږ کړی چې د دوحې له هوکړې سره سم دې تاوتریخوالی کم کړي. امریکا له طالبانو سره د فبرورۍ په ۲۹مه د سولې هوکړه لاسلیک کړه او له دې ډلې سره یې منلې چې خپل ځواکونه به له افغانستانه وباسي.
له دې سره هممهاله، د افغان سولې لپاره د امریکا ځانګړي استازي زلمي خلیلزاد او د غوڅ ملاتړ ماموریت عمومي قوماندان جنرال سکاټ مېلر، له طالبانو سره کتلي دي.
د حکومت او طالبانو تماس ډلو، له څو ورځنۍ وقفې وروسته ناسته وکړه او پرېکړه یې کړې چې ژر تر ژره باید پر اجنډا هوکړې ته ورسېږي، څو رسماً مذاکرات پیل شي.
حکومتي لوري چې کومې غوښتنې له طالبانو کړې وې، سور ځراغ یې ورته ښکاره کړ، د سولې په درشل کې یې له نظامي فشار کار واخیست، څو ځان ځواکمن وښیي او په مذاکراتو کې ډېر څه تر لاسه کړي. حکومت هم پر طالبانو ځوابي بریدونه وکړل، چې د دواړو لورو په بریدونو کې ملکي وګړي ډېر زیانمن شوي دي.
دا چې د دواړو لورو د تماس ډلو ناسته وکړه؛ دا د امریکا د فشار نتیجه وه. امریکا غواړي په افغانستان کې یو ځل بیا عامه ذهنیت خپل کړي او خلکو ته وښیي چې که امریکا نه وي، افغانان په خپلو کې یو بل وژني او ځمکه پر سور اور بدلوي. له بله اړخه په امریکا کې ولسمشریزې ټاکنې په رارسېدو دي. ټرمپ د ۲۰۱۶ کال په ټاکنو کې له امریکایانو سره ژمنه کړې وه، چې امریکايي پوځیان به د افغانستان له نامعلومې جګړې وباسي. له همدې امله هم امریکا په دواړو لورو فشار راوړ، څو مخکې له ټاکنو یوې پایلې ته ورسېږي.
په دې اړه ان بي سي نیوز هم خبر ورکړی چې ټرمپ د سرتېرو په ایستلو کې جدي دی او مخکې له ټاکنو به د خپل بهرني سیاست په اړه خبرې وکړي.
نیویارک ټایمز بیا د اسیا د چارو شنونکې ډانا سټرول له قوله لیکلي، چې ټرمپ د خپلو خلکو د غولولو هڅه کوي او د امریکايي ځواکونو وتل له افغانستانه عملي نه برېښي.
دغه راز هغو شپږو سفیرانو چې په افغانستان کې یې دندې تر سره کړې وې، د ټرمپ له اداري غوښتې چې غیر مسوولانه څرګندونې ونه کړي. دوی وایي، که له افغانستانه امریکايي ځواکونه په بېړه ووځي، افغانستان او د امریکا ملي امنیت ته لوی ګواښ دی.
پنټاګون هم له سپینې ماڼۍ سره د ځواکونو د وتلو پر سر جدي اختلافات لري.
داسې ښکاري چې امریکا هممهاله په افغانستان کې دوو جبهو ته اړتیا لري: جګړه او سوله. له یوې خوا باید په هېواد کې د جګړې اور ګرم وي، څو امریکا خپل شتون توجیه کړي او له بلې خوا طالبان او حکومت په یوه نیم بنده سوله راضي کړي، چې عامه افکار خپل کړي. امریکا نه له خپلو وګړو سره رښتینې ده او نه له افغانانو سره.
دغه هېواد تر اوسه په جګړه کې ټریلیونه ډالره لګولي او تر دوو زرو زیات سرتېري یې په افغانستان کې وژل شوي دي. د افغانستان ستراتیژیک موقعیت ته په کتو سره، ګرانه ده چې امریکا دې په یوه هوکړه ووځي. دغه هېواد د تاریخ په اوږدو کې ډېرې نړیوالې هوکړې نقض کړې، هېڅ تضمین نشته چې له ټاکنو وروسته به له طالبانو یا حکومت سره وفاداره پاتې شي. امریکا ماتې خوړلې او غواړي چې د حکومت او طالبانو د اختلافاتو تر شا یې پټه کړي او د خپل شتون لپاره یې غوره توجیه بولي.
که څه هم د هلمند جګړه کورني او سمیه ییز لاملونه لري، خو له ټولو څخه امریکا له یادې جګړې ډېره ګټه اخلي او نړیوالو ته ښکاره کوي، چې افغانان په خپلو کې ستونزې لري او د افغانستان په مسئله کې ګرم نه دي. په داسې حال کې چې د ټولو ستونزو شا ته مستقیم او غیر مستقیم د امریکا لاس دی.
که طالبان غواړي چې پر حکومت فشار راوړي، د مذاکراتو مېز یې ښه ځای دی. نظامي فشار یوازې د مظلوم ولس په زیان دی، ځکه پکې قرباني او وژل کېږي. د امریکا هڅو، صداقت او کړنو ته باید د شک په سترګه وکتل شي. دوی ته یوازې خپلې ګټې ارزښت لري. که طالبان فکر کوي چې امریکا به هوکړه عملي کړي او له افغانستانه به ووځي، دا د حیرانتیا وړ خبره ده!

د جګړې وېره او پر سوله شکونه؛

خټک: د سولې تر عنوان لاندې پاکستان له ټولو لارو خپلو موخو ته د رسېدو په لټه کې دی

په افغانستان کې د سولې د روانې پروسې په اړه د شکونو او اندېښنو په دوام، تازه د پښتونخوا وتلی سیاستوال افراسیاب خټک وایي چې د سولې روان بهیر د پاکستان او طالبانو په ګټه دی او امریکا په لوی لاس افغان حکومت له دې بهیر ګوښه کړی دی.
افراسیاب خټک په یوه نوې لیکلې مقاله کې ویلي، چې په راولپنډۍ کې پاکستاني جنرالان هر څه په خپله ګټه تنظیموي او لا هم د افغانستان د جګړې او سولې مسایل هلته مطرح کېږي. نوموړي ویلي چې امریکا په لوی لاس طالبانو ته امتیازات ورکړي او هیله لري چې د دوی په وسیله په سیمه کې ستر قدرتونه وګواښي.
نږدې یوه میاشت کېږي چې په دوحه کې د بین الافغاني خبرو بهیر پیل شوی دی؛ خو دواړه لوري لا هم د مذاکراتو لپاره پر کړنلاره هوکړې ته نه دي رسېدلي. تر څنګ یې بیا په افغانستان کې جګړې خونړۍ شوې دي او هره ورځ له افغان انسان تلفات اخلي. بلخوا په سیمه ییزه او نړیواله کچه هم د افغانستان د سولې په اړه شکونه او اندېښنې ډېرې شوې دي. تازه د پښتونخوا وتلي سیاستوال او پخواني سناتور پر افغان سوله یوه مقاله خپره کړې ده. نوموړي ویلي چې د افغانستان د سولې اوسنی بهیر د پاکستان او امریکا په لاس کې دی او هر څه د پاکستان په ګټه مخ ته روان دي. د ده په خبره، طالبان د بین الافغاني مذاکراتو د پیل لپاره د امریکا او طالبانو توافق اساس ګڼي، په داسې حال کې چې دغه توافق ډېرې حقوقي ستونزې لري. د نوموړي په خبره، په دې تړون کې طالبان ترهګر نه دي یاد شوي، د دوی پر وړاندې د جګړې کولو خبره نه ده شوې او همدا راز د افغان حکومت رسمیت نه دی پکې یاد شوی.
خټک زیاتوي، دا هر څه امریکا په لوی لاس کړي دي او اوس چې جګړو زور اخیستی، امریکا د طالبانو پر وړاندې پټه خوله ده.
افراسیاب خټک دغه راز په خپله مقاله کې وایي چې طالبان د افغانستان پر لرو پرتو سیمو واکمن دي؛ خو لا یې هم مهم مشران په پاکستان کې دي او د دې ډلې پټنځایونه لا هم فعال دي. د ده په خبره، په افغانستان کې د روانې جګړې او سولې ډېری مسایل تر دې دمه په راولپنډۍ کې د پاکستاني جنرالانو له لوري مطرح کېږي او دوی په دې باور دي چې طالبان به واک ته رسېږي او د دوی په وسیله به اسلام اباد په افغانستان کې خپلې موخې وپالي.
خټک وایي: ((پاکستاني جنرالانو داسې فضا جوړه کړې چې پر افغانستان خپل نفوذ وساتلی شي. په راولپنډۍ کې پاکستاني جنرالان په دې فکر دي چې کولی شي د سیاسي توافق پر مټ په افغانستان کې خپلې ګټې وپالي. د واشنګټن له لوري دا هڅې د پاکستان لپاره ستر نعمت دي چې غواړي طالبان د افغانستان په حکومت کې ورګډ کړي. په دې توګه په افغانستان کې سني ټولنه پیاوړې کوي چې شیعه اخوندي نظام په ایران کې دفع کړي)).
خټک همدا راز وایي، پاکستان په دې تمه دی چې په خپله خاوره کې فعالې ۳۵ زره مدرسې افغانستان ته ولېږدوي او په دغه هېواد کې یې فعالې کړي، څو په افغانستان کې طالباني فکر لا پیاوړی او په پراخه کچه تولید شي. د خټک په خبره، پاکستان په دې توګه ځان ته امن راولي، خو په مقابل کې یې په ټوله سیمه کې د تشدد او تاوتریخوالي د پیاوړتیا لپاره هڅه کوي.
د پښتونخوا دغه وتلي سیاستوال ویلي چې د پاکستاني جنرالانو په خطرناکه لوبه افغانستان ورو ورو د ۹۰یمې لیسیزې پر لور ځي او اسلام اباد هڅه کوي په هره توګه چې وي، په افغانستان کې خپله لوبه مخ ته یوسي. ده ټینګار کړی چې پاکستاني سیاست دمګړۍ د افغانستان پر وړاندې خورا ورانوونکی دی او پاکستاني جنرالان له ټولو ممکنو لارو هڅه کوي، چې لوبه د دوی په لاس کې وي او خطرناکو فعالیتونو ته ادامه ورکړي.
هغه همدا راز ویلي چې په افغانستان کې د ملي پاله شخصیتونو پر وړاندې هم د پاکستان دسیسې روانې دي او پاکستاني استخبارات هڅه کوي چې پر طالبانو د اسلامي حکومت په مقابل کې اوربند ومني او تر هغه وروسته هغه کسان د هند د ملاتړ په تور له حکومته ګوښه کړي، چې ملي فکر لري او د پاکستان ضد دي. د دې تر څنګ افراسیاب خټک خبرداری ورکړی، چې که د پاکستان او امریکا اوسنۍ تګلاره همداسې دوام کوي، نو دا به نه یوازې دا چې په افغانستان کې جګړې کمې نه کړي؛ بلکې لا به یې خونړۍ کې او پاکستانی پوځ به خپلو موخو ته ورسوي. هغه هیله څرګنده کړې چې په افغانستان کې د دایمي ثبات لپاره پاکستان او امریکا خپله اوسنۍ تګلاره بدله کړي او پر ځای یې د عامو افغانانو او ملي پاله سیاستوالو نظریاتو ته درناوی وکړي.

راپورونه: د اذربایجان او ارمنستان ترمنځ په تازه نښتو کې ۵۲ کسانو ته مرګ ژوبله اوښتې ده

د راپورونو له مخې، په اذربایجان کې چارواکي وایي چې د ارمنستان د میزایلو په بریدونو کې لږ تر لږه ۱۲ تنه وژل شوي او ۴۰ نور ژوبل دي. د اذربایجان دفاع وزارت وایي، چې د ارمنستان له بېلابېلو سیمو څخه د اذربایجان د «ګانجا» او «منګاشوییر» په ښارونو د میزایلو بریدونه شوي دي، خو د ارمنستان چارواکو بیا په دې اړه څه نه دي ویلي.

په اذربایجان کې مختلفو سرچینو ویلي چې په دغو بریدونو کې د «ګانجا» په ښار کې لږ تر لږه ۲۰ ودانۍ زیانمنې شوې دي. دا د دغه هېواد تر ټولو لوی ښار بلل کېږي.
د یادونې ده چې د اذربایجان او ارمنستان ترمنځ د سپټمبر له ۲۷ راهیسې جګړه روانه ده. دواړه هېوادونه د ناګورنو قره باغ د سیمې د مالیکت دعوه لري او د دې سیمې پر سر یې څو ځله خونړۍ جګړې هم کړې دي.
دغې سیمې د پخواني شوروي اتحاد له ړنګېدو وروسته په ۱۹۹۱ز کال کې له اذربایجان څخه خپلواکي اعلان کړه چې ورسره سم جګړه پیل شوه او تر ۱۹۹۴ پورې پکې له دری زرو ډېر کسان ووژل شول، خو نړیوالې ټولنې د دغې سیمې خپلواکي په رسمیت نه ده پېژندلې. د یادې سیمې پر د دواړو هېوادونو ترمنځ په تازه نښتو کې څه باندې ۵۳۰ تنه وژل شوي او سلګونه نور ټپیان دي.
په ورته وخت مهال د ملګرو ملتونو امنیت شورا د اذربایجان او ارمانیا ترمنځ د روانې جګړې د ژر تر ژره درېدو غوښتنه کړې ده. د راپورونو له مخې، د ملګرو ملتونو امنیت شورا په خپله غونډه کې په ناګورنو قرباغ کې د روان وضعیت په اړه خبرې کړې دي. په دې غونډه کې پرېکړه شوې چې امریکا، فرانسه او روسیه به د ارمانیا او اذربایجان ترمنځ د ستونزې د حل لپاره هڅې کوي. یادو درې واړو هېوادونو ژمنه کړې چې د ستونزې د حل لپاره به اقدامات کوي او موخه یې دا ده چې د دواړو لورو ترمنځ اوربند تامین او رامنځ ته شوې ناندرۍ د خبرو له لارې ختمې شي. تر دې وړاندې روسیې هم د دواړو لورو ترمنځ اوربند رامنځ ته کړ، خو اوربند یوازې څو ساعته دوام وکړ او جګړې له سره پیل شوې او دواړې خواوې یو او بل د اوربند پر نقض تورنوي.

د کتـاب خبـري

د جاسوسي پېښلړ
RAW, ISI
او د سولې وهم

◎ ليکوالان: اې. اېس دولت، اسددوراني او ادېتيا سېنها
◎ ژباړه: د اکسوس د ژباړې بورډ

لومړۍ برخه
د زيمنې برابرول

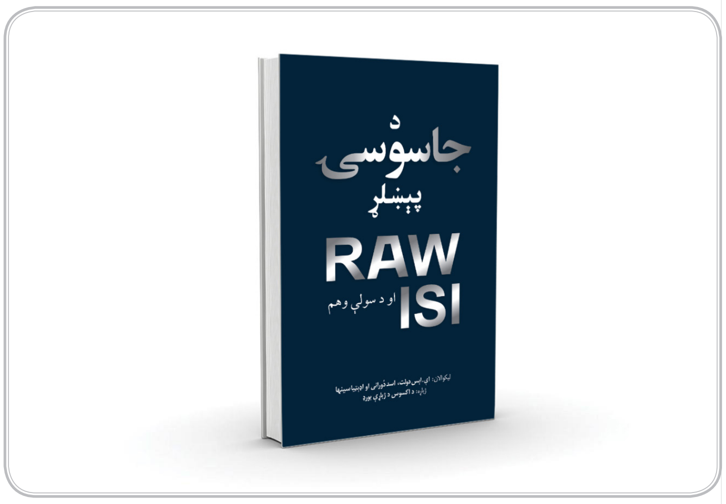

په لندن کې د خپرېدو له کبله د دولت کتاب هم په زړه پورې و. يو شمېر هنديان او پاکستانيان د مخکتنې په غونډه کې حاضر وو. په دوی کې هغه پاکستاني پوهان هم شامل وو، چې له ځينو سره يې ما ښامنۍ خوړلې وه. يوه يې ماته مسيج وکړ: موږ د کتاب د مخکتنې په پروگرام کې يو او په کوم آرام او خندوونکي انداز چې د RAW پخوانی مشر خبرې کوي، موږ ته له تا سره ناسته را يادوي. موږ فکر کوو چې د ورته شاليد لرونکی ښايي همداسې يوه پروژه پلې کړي. که زموږ گډ کار پام خپلولی او په خلکو کې لېوالتيا پيدا کولی شوای، نو موږ هم کولی شوای چې په ځينو موضوعاتو نظر ورکړو. که يو کس فرصت درلودای چې خپلې خبرې ځومره چې ممکنې دي سپينې او رښتونې وکړي، پرته له دې چې دفاعي يا تهاجمي حالت خپل کړي، دا پروژه نو بيا په تعقيب ارزېدله.

اې. اېس دولت: موږ دوې مقالې ليکلې وې. ځينې خلکو موږ وهڅولو: تاسې داسې ښکارئ چې له يو بل سره آرام يئ، نو ولې ليکل نه کوئ؟ راځئ د ډېر جدي کار هڅه وکړو. موږ هم د استخباراتي همکارۍ په اړه وليکل. لکه جنرال صېب چې وويل: کله چې مسلکيان سره کيني، دوی نظرونه تبادله کوي. زه موافق يم، چې بايد تر يوه بريده د آرامۍ حس موجود وي.

زموږ شخصيتونه توپير لري. له دې پرته چې دواړه د استخباراتي ادارو غړي يو، زموږ شاليدونه سره بېل دي، خو ځينې شباهتونه او ورتوالي هم شته. موږ دواړه تلوېزيون نه گورو. ما درک کړه چې هغه ډېر آرام دی. تر دې وړاندې ما فکر کاوه زه يوازينی آرام کس يم. دا شی تاسې ته آرامي درکوي. په زړه پورې خو دا ده چې دی تر ما مشر دی. له (Track-II) څخه زما هيله همدا وه چې د ISI له غړو څخه يو څوک ووينم، هغه وو چې دی مې وليد. دا يو لوی فرصت و، ځکه ما نه غوښتل ټول وخت مې يوازې له ډيپلوماتانو سره د ويسکي پر څښلو تېر کړم. ما غوښتل چې د خپل مسلک په اړه هم خبرې وکړم.

زه لومړی ځل د (۲۰۱۰. ز)کال په جنورۍ کې د (Balusa Group) د ناستې لپاره پاکستان ته لاړم. د دې زمينه سلمان حيدر برابره کړه. کله چې لاهور ته ورسېدم، لومړی شی چې ما له جنرالانو وپوښتل دا وو، چې د ISI له کسانو کوم يو په لاهور کې ژوند کوي او که نه. په همدې بڼه مې وويل.

دوی وويل نه، ته بايد پنډۍ يا لږ تر لږه اسلاماباد ته لاړ شې.(که دې موږ ته ويلي وای، ښايي دا مو هم تنظيم کړې وای).

وروسته زه له جنرال صېب سره مخ شوم.

دوراني: په بنکاک کې د ترهگرۍ په اړه (Chao Pharya Dialogue) يوه ناسته موږ دواړو رهبري کړه.

دولت: ما غوښتل ځينې خبرې وکړم، خو دا زما لومړی ځل و. غوښتل مې تر عادي حالت ډېر صادق و اوسم، خو خبرې رانه اوړدې او بې ربطه شوې. ده بيا د نيابتي جگړو په اړه او دا چې څنگه دا وسيله د استخباراتو لپاره مشروع ده، سپينې خبرې وکړې.

د چای د دمې پر مهال ما وويل: جنرال صېب، د نيابتي جگړو په اړه څه وايې؟

هغه وويل: ولې؟ تاسې نيابتي جگړې نه کوئ؟ په بنگلدېش کې مو څه وکړل؟ (موکتي واهيني) څه و؟

سړی رک او راست و. ما وويل: (نه ښاغليه زه پوهېږم.) زه نور پوه شوم. په لومړنيو څو ناستو کې د (ويکي سود) په گډون موږ درې واړه وو او د ښو وختونو په اړه به مو سره خندل. جنرال صېب وويل چې عمومي ناستې به دوام کوي، خو موږ درې واړه بايد بېلې خبرې هم سره وکړو. درې واړه د ويسکي له گېلاسونو سره کېناستو او خبرې مو ډېرې په صداقت او پرانيستې توگه پيل کړې.

زه د ده خبرو حيران کړی وم. جنرال داسې څه ويل چې په واقعيت کې ما يې فکر هم نه شوای کولی، ځکه (پيريان) يعنې جاسوسان په اسانۍ خبرې نه کوي. دغه راز د ISI د پخواني مشر لپاره هم آسانه نه وه چې صادقانه خبرې وکړي. حتی ويکي هم حيران و. دويمې ناستې ته ويکي د اروپا شنو څړځايونو ته تللی و. موږ يوازې پاتې وو او په همدې وخت کې يوه ځانگړې اړيکه جوړه شوه.

په (۲۰۱۱. ز)کال په اسلاماباد کې مو چې کله د جنرال صېب له موټر څخه (بلک لېبل) ويسکي را واخيستل او زما په کوټه کې مو څښل، ده وويل: که مو پوهاوی درلودی، حالت به څنگه و. د بېلگې په توگه، که د ممبيي پېښه بيا رامنځته کېدلی، داسې يو پوهاوی به موجود و چې هند بايد غچ اخيستی وای او دا مديريت کېدلی هم شوی. هند هغه څه کولی شوای چې لومړي وزير نرېندرا مودي وکړل، (هدفمند عمليات). **دوام لري...**

خورشيد د لوړو زده کړو خصوصي موسسه

حميدالله حميدي

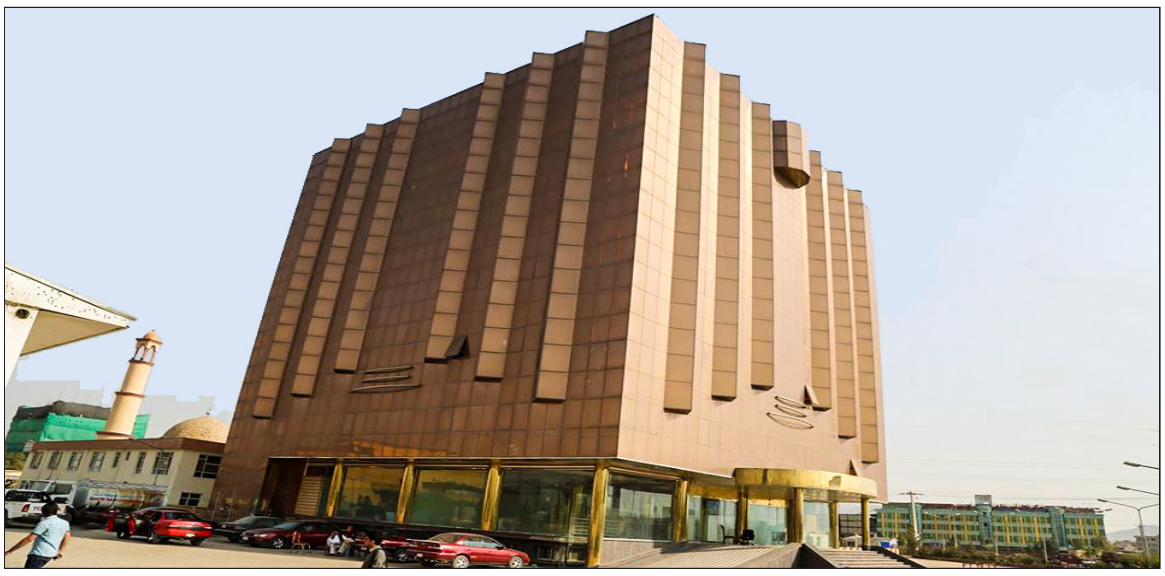

خورشـيد د لـوړو زده کـړو خصـوصي موسسـې پـه ۱۳۹۳ کال کـې لـه لـوړو زده کـړو وزارت څخـه د فعاليـت جـواز تـر لاسه کـړی، خـو رسـمي چـارې يـې بيـا پـه ۱۳۹۴ کال کـې پيـل کـړې دي.

د خورشـيد د لـوړو زده کـړو خصـوصي موسسـې علمـي مرسـتيال ښـاغلی جـمال الديـن وايـي، چـې د لـوړو زده کـړو دغـه موسسـه تـر اوسـه پـورې دوه پوهنځي(اقتصـاد او حقـوق) لـري. دی وايـي، دا چـې د لـوړو زده کـړو وزارت د ولسـمشر پـه امـر پـه خصـوصي پوهنتونونـو کـې د نويـو پوهنځيـو تاسيس ځنډولـی دی، نـو دوی هـم تـر اوسـه پـورې کـوم بـل پوهنځـی نـه دی فعـال کـړی، خـو کـه اجـازه ورکـړل شي، ځينـې نـور پوهنځـي بـه هـم فعـال کـړي او محصليـن بـه ورتـه جـذب کـړي. ښـاغلی جـمال الديـن وايـي چـې حقوقـو پوهنځـی يـې دوه ډيپارټمنټونـه (قضـا او څارنـوالي او اداره او ډيپلومـاسي) او اقتصـاد پوهنځـی يـې هـم دوه ډيپارټمنټونـه (بي بي اې او بي بي اي) لـري.

د خورشـيد د لـوړو زده کـړو موسسـې علمـي مرسـتيال وايـي، د فعاليـت پـه لومـړي کال يـې دواړو فعالـو پوهنځيـو تـه د ۲۰۰۰ پـه شـاوخوا کـې نـوي محصليـن جـذب کـړل، خـو وروسـته وروسـته يـې د جذب کچـه کال پـه کال را ټيټـه شـوې ده. دی وايـي، اوسمهال پـه کلنـي ډول د ۳۰۰ پـه شـاوخوا کـې نـوي محصليـن جذبـوي. پـه خورشـيد د لـوړو زده کـړو موسسـه کـې د ورځـې پـه څلـورو وختـونـو کـې محصليـن د زده کـړو لپـاره را غوښـتل کېـږي. دا چـې پـه خصوصي پوهنتونونو کـې تـر ډېـره هغـه کسـان زده کـړې کـوي، چـې د ورځـې پـه اوږدو کـې دندې لـري او يـا هـم پـه کـوم دولتـي پوهنتـون کـې زده کـړې کـوي، نـو د پوهنتـون اداري هـم اړ دي، چـې د خپلـو محصلينـو لپـاره د ورځـې پـه بېلابېلـو برخـو کـې د زده کـړو زمينـه برابـره کـړي.

ښـاغلی جـمال الديـن وايـي چـې خورشـيد د لـوړو زده کـړو موسسـه د نـورو خصـوصي پوهنتونونـو پـه پرتلـه د خپلـو محصلينـو لپـاره ځانگـړی تخفيـف لـري. دی وايـي، لومـړی خـو پـه ټولـه کـې د محصلينـو لپـاره تخفيـف پـه پام کـې نيـول شـوی دی، خـو پـه ځانگـړې توگـه بيـا ښـځينه محصلينـو تـه د نارينـه‌وو پـه پرتلـه ډېـر تخفيـف ورکـوي.

خورشـيد د لـوړو زده کـړو موسسـې د خپلـو محصلينـو لپـاره د موسسـې پـه د ننـه کـې مجهـز او غنـي کتابتـون جـوړ کـړی دی. د ښـاغلي جـمال الديـن پـه خـبره، د فعالـو دوو پوهنځيـو اړونـد يـې د ۳ زرو پـه شـاوخوا کـې اړونـد مسلکي او نـور اړيـن کتابونـه پـه خپـل کتابتـون کـې ځـای پـر ځـای کـړي دي، څـو يـې محصليـن او اسـتادان مطالعـه کـړي او خپلـې وړتيـاوې لـوړې کـړي. دغـه راز يـې د آزادې مطالعـې لپـاره هـم ډېـر گټـور کتابونـه د محصلينـو پـه واک کـې ورکـړي دي. د فزيکـي کتابتـون تـر منځ خورشيد د لـوړو زده کـړو موسسـه يـو ډيجيټلي کتابتـون هـم لـري، چـې ډېـر کتابونـه يـې پکـې ځـای پـر ځـای کـړي دي.

د خورشـيد د لـوړو زده کـړو موسسـې اداره وايـي، چـې پـه کـور د ننـه لـه ټولـو دولتـي او خصـوصي پوهنتونونـو سره ښـې اړيکـې لـري، خـو پـه ځانگـړې توگـه لـه البيروني دولتـي او افغانسـتان خصـوصي پوهنتـون سره د علمـي اړيکـو هوکـړې هـم لـري. ښـاغلی جـمال الديـن وايـي، تـر اوسـه پـورې لـه هېـواده بهـر لـه کـوم پوهنتـون سره اړيکـې نـه لـري، خـو پـه پام کـې لـري چـې پـه راتلونکـې کـې لـه ځينـو بهرنيو پوهنتونونـو سره د علمـي اړيکـو هوکـړې ولـري، څـو خپـل فـارغ شـوي محصليـن او ځينـې اسـتادان د نـورو لـوړو زده کـړو لپـاره ور واسـتوي او لـه تجربـو يـې گټـه واخلـي.

د نومـوړي پـه خـبره، فـارغ شـويو محصلينـو تـه يـې تـر اوسـه پـورې هغـه ډيپلومونـه نـه دي ورکـړي، کـوم چـې د لـوړو زده کـړو وزارت لخـوا توضيـح کېـږي، خـو دوی فـارغ شـويو محصلينـو تـه د اداري او لـوړو زده کـړو وزارت لخـوا تاييـد شـوې تصديـق پاڼـې ورکـوي، چـې محصليـن کـولای شي چـې د دې تصديـق پاڼـو پـر مټ پـه کومـه اداره کـې دنـده واخلـي او يـا هـم نـورې لـوړې زده کـړې ور بانـدې وکـړي.

د ښـاغلي جـمال الديـن پـه خـبره، د لـوړو زده کـړو پـه موسسـه کـې يـې د محصلينـو لپـاره ټـول هغـه امکانـات برابـر کـړي، چـې يـو پوهنتـون او يـا هـم د لـوړو زده کـړو يـوه موسسـه يـې بايـد ولـري. اونيـز او مياشـتني ورکشـاپونه، سـمينارونه او غونـډې هغـه څـه دي چـې د محصلينـو د وړتيـا لوړولـو لپـاره يـې دايـروي. دغـه راز يـې محصلينـو تـه د نظري زده کـړو تـر څنـگ د عملي زده کـړو زمينـه هـم برابـره کـړې ده، څـو مسـلکي او تجربـه لرونکـي کسـان ټولنـې تـه د خدمـت پـه موخـه وړانـدې کـړي.

د اسـتادانو علمـي سـويه لـوړول، پـه ملي او نړيوالـه کچـه د موسسـې علمـي کيفيـت لـوړول، د نـورو پوهنځيـو ايجـادول، لـه موسسـې څخـه پوهنتـون تـه ارتقـاع کـول او پـه ځينـو پوهنځيـو کـې د ماسـټرۍ پروگـرام پيلـول د خورشـيد د لـوړو زده کـړو موسسـې راتلونکـي پلانونـه دي.

د دې موسسـې اداره د لـوړو زده کـړو وزارت لـه کړنـو خوښـه ده او پـه وينـا يـې دغـه وزارت بايـد خصـوصي پوهنتونونـه تـر څـار لانـدې ونيـسي، څـو ټـول خصـوصي پوهنتونونـه د لـوړو زده کـړو وزارت لـه مقرراتـو سره سـم فعاليـت وکـړي. دوی د لـوړو زده کـړو وزارت د تضميـن کيفيـت پروگـرام سـتايي چـې پـه خـبره يـې پـه دې کار سره بـه د فعالـو او غير فعالـو پوهنتونونـو تـر منځ توپيـر وشي. د دې موسسـې علمـي مرسـتيال وايـي، چـې د قانـون د مـادې لـه مخـې، لـوړو زده کـړو وزارت بايـد لـه خصـوصي پوهنتونونـو څخـه څـار وکـړي او تـر څنـگ يـې هغـه امکانـات ورتـه برابـر کـړي، چـې لـه مخـې يـې خصـوصي پوهنتونونـه پرمختـگ کـولای شي او پـر خپلـو پښـو ودرېـږي.

خصـوصي پوهنتونونـه نـن سـبا پـه ټولـه نـړۍ کـې دود دي، چـې د لـوړو زده کـړو وزارت پـه چـوکاټ کـې لـه دولتـي پوهنتونونـو سره څنـگ پـر څنـگ فعاليـت کـوي او خلکـو تـه يـې د لـوړو زده کـړو زمينـه برابـره کـړې ده. اوسـمهال تـر ډېـره د نـړۍ پـه کچـه هغـه پوهنتونونـه چـې پـه رنکېنـگ يـا درجـه کـې دي، ډېـری يـې خصوصي پوهنتونونـه دي. پـه افغانسـتان کـې هـم لـه ۲۰۰۶ کال راهيسـې د لـوړو زده کـړو وزارت پـه چـوکاټ کـې خصـوصي پوهنتونونـو هـم فعاليـت پيـل کـړی دی، چـې ان د ماسـټرۍ تـر کچـې پـورې پکـې لـوړې زده کـړې کېـږي. ځينـې پوهنتونونـه يـې ښـه ځلېـدلي، خـو د خلکـو پـه خـبره، د ځينـو د زده کـړو کيفيـت ښـه نـه دی. د دې هـر څـه تـر څنـگ، ځينـې خصـوصي پوهنتونونـه لـه لـوړو زده کـړو وزارت څخـه شـکايت کـوي، چـې د پرمختـگ پـه برخـه کـې ور سره همـکاري نـه کـوي او ځينـې داسـې طرحـې يـې ورتـه وضـع کـړې دي، چـې خصـوصي پوهنتونونـه يـې پـه پـلي کولـو کـې پاتـې راځـي او پـه اوس وخـت کـې يـې د پرمختـگ مخـه نيـسي. لـوړه ماليـه اخيسـتل هـم د خصـوصي پوهنتونونـو پـه مـخ کـې بـل هغـه خنـډ دی، چـې د پرمختـگ مخـه يـې ډپ کـړې ده.

اقتصاد

د اسعارو بیې

$	۷۶،۸۰
€	۸۹،۳۰
Rp.	۴۷۵
₹	۱۰۴۰
¥	۱۰،۵۰
£	۹۸،۲۰

بېړنۍ شمېرې

پولیس
119 - 100

امبولانس
112

اتاترک روغتون
0202500312

ملالۍ زېږنتون
0202201377

وزیر محمد اکبر خان روغتون
0202301360

رابعه بلخي روغتون
0202100439

د کرونا روغتیایي مرکز
166

همیانی

چطور خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی را کاهش دهیم؟

احمد فردوسی

بیماری‌های قلبی یکی از شایع‌ترین علل مرگ‌ومیر در جهان هستند. کنترل برخی عوامل افزایش‌دهنده‌ی خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی از جمله سن، جنسیت و سابقه‌ی خانوادگی ممکن نیست، اما می‌توان بخشی از عوامل خطرزا را با رعایت اقدامات پیشگیرانه کنترل کرد. اقدامات پیشگیرانه‌ای که در کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی نقش دارند، عموماً به سبک زندگی و عادت‌های رفتاری مربوط می‌شوند. در ادامه‌ی این مقاله با راهکارهایی آشنا خواهید شد که موجب کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی می‌شوند و توسط خود فرد انجام‌پذیر هستند.

۱.مصرف دخانیات اکیدا ممنوع

مصرف دخانیات از جمله سیگار، یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش‌دهنده‌ی خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی است. مواد شیمیایی موجود در تنباکو به قلب و رگ‌های خونی آسیب می‌رسانند. این مواد موجب تجمع پلاک‌ها در داخل رگ‌های خونی و در نتیجه، تَصَلُّب شرایین (atherosclerosis) یا همان گرفتگی عروق می‌شوند که خود زمینه‌ساز بروز حملات قلبی است.

کربن مونواُکسید موجود در دود سیگار، جایگزین مقداری از اکسجن خون می‌شود. این جایگزینی به افزایش فشار خون و ضربان قلب می‌انجامد، چرا که قلب به منظور تأمین اکسجن کافی، فشار بیشتری را متحمل خواهد شد. همچنین، خطر بروز حملات قلبی و سکته در زنان سیگاری‌ای که قرص ضدبارداری مصرف می کنند در مقایسه با زنان غیرسیگاری‌ای که قرص ضدبارداری مصرف نمی‌کنند، بیشتر است، زیرا سیگار و قرص ضدبارداری هر دو موجب افزایش خطر لخته شدن خون می‌شوند.

چنانچه قصد دارید از ابتلا به بیماری‌های قلبی در امان بمانید، لازم است به کلی از دخانیات دوری کنید. شکی نیست که هر چه بیشتر سیگار بکشید، خودتان را در معرض خطر بیشتری قرار می‌دهید. تنباکوی بدون دود، سیگار با قطران کمتر و کم‌نیکوتین و دود دست دوم (دودی که اطرافیان سیگاری‌ها استنشاق می کنند) نیز خطرزا هستند. حتی سیگار کشیدن تفریحی در موقعیت‌های خاص، مثلاً فقط در مجالس و مهمانی‌ها، نابخشودنی است.

سیگاری‌ها مطمئن باشند که در مدت کوتاهی پس از ترک سیگار، از خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی کاسته خواهد شد. فقط یک سال پس از ترک سیگار، خطر ابتلا به بیماری عروق کرونری قلب به طرز قابل توجهی کاهش می‌یابد. جالب است بدانید ۱۵ سال پس از ترک سیگار، خطر ابتلا به این بیماری در فردی که قبلاً سیگاری بوده تقریباً برابر فردی می‌شود که هیچ‌وقت در عمرش لب به سیگار نزده است. فرقی نمی کند روزی چند نخ سیگار می‌کشید یا چه مدت سیگاری بوده‌اید، در هر صورت به محض ترک سیگار از فواید زندگی بدون دخانیات بهره‌مند خواهید شد.

۲. ۳۰ دقیقه ورزش در اغلب روزهای هفته

ورزش منظم روزانه موجب کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی می‌شود. تأثیر فعالیت جسمانی روی سلامتی چنانچه با دیگر شاخصه‌های سبک زندگی نظیر حفظ وزن ایده‌آل همراه شود، به مراتب فوق‌العاده‌تر خواهد بود. فعالیت جسمانی علاوه بر اینکه به کاهش وزن کمک می‌کند، در کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های زمینه‌ساز بیماری‌های قلبی از جمله فشار خون بالا، کلسترول بالا و دیابت نیز مؤثر است.

وزارت صحت و خدمات انسانی ایالات متحده‌ی آمریکا به ۱۵۰ دقیقه فعالیت هوازی ملایم در هفته، ۷۵ دقیقه فعالیت هوازی سنگین در هفته یا ترکیبی از هر دو توصیه کرده است. با ۳۰ دقیقه ورزش ملایم، مثلاً پیاده‌روی تُند، ترجیحاً در اغلب روزهای هفته، می‌توانید به مقدار ورزش توصیه شده در هفته عمل کنید. چنانچه تمایل دارید از فواید سلامتی بیشتری بهره‌مند شوید، هفته‌ای ۳۰۰ دقیقه ورزش هوازی ملایم یا ۱۵۰ دقیقه ورزش هوازی سنگین انجام دهید. همچنین مطلوب است دو تا سه بار در هفته، تمرینات ورزشی قدرتی کار کنید. اما اگر به هر دلیلی نمی‌توانید به مقدار توصیه شده ورزش کنید، باز هم ناامید نشوید و هر قدر که امکانش را دارید ورزش کنید، حتی اگر کم و مطمئن باشید که ورزش کمتر از مقدار توصیه شده نیز برای سلامت قلب مفید خواهد بود. البته می‌توانید به جای اینکه ۳۰ دقیقه ورزش کنید، این ۳۰ دقیقه را به سه قسمت تقسیم کرده و در اغلب روزهای هفته، سه وعده‌ی ۱۰ دقیقه‌ای ورزش کنید تا از همان مقدار سلامت قلب که گفته می‌شود در نتیجه‌ی ورزش به مقدار توصیه شده به دست خواهد آمد، برخوردار شوید.

چنانچه سختی تمرینات ورزشی، طول مدت ورزش و تعداد دفعاتی را که در هفته ورزش می‌کنید، افزایش دهید، فواید بیشتری از ورزش کردن نصیب‌تان خواهد شد.

۳. تغذیه‌ی سالم

تغذیه‌ی سالم موجب کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی می‌شود. رژیم غذایی کاهنده‌ی فشار خون، موسوم به دَش (DASH)، و رژیم غذایی مدیترانه‌ای از جمله رژیم‌های مفید برای سلامت قلب به شمار می‌روند.

میوه‌ها، سبزیجات و غلات کامل به حفظ سلامت قلب کمک می‌کنند. مصرف لوبیا، لبنیات کم‌چرب یا بدون چربی، گوشت کم‌چرب و ماهی نیز توصیه می‌شود. اما لازم است از مصرف بی‌رویه‌ی نمک و شکر پرهیز کنید. همچنین کاهش مصرف برخی چربی‌ها ضرورت دارد. انواع مختلف چربی عبارت‌ند از چربی‌های اشباع، چربی‌های غیراشباع چندحلقه‌ای، چربی‌های غیراشباع تک‌حلقه‌ای و چربی‌های ترانس. از این میان، سعی کنید مصرف چربی‌های اشباع و ترانس را به حداقل برسانید. مقدار مجاز چربی‌های اشباع در کالری روزانه ۵ تا ٦ درصد است، اما توصیه می‌شود چربی‌های ترانس را به طور کل از رژیم غذایی خود حذف کنید. اما نیازی نیست که رژیم غذایی خود را از تمامی انواع چربی‌ها خالی کنید. چربی‌های سالم برگرفته از منابع با پایه‌ی گیاهی نظیر آووکادو، مغزها، زیتون و روغن زیتون موجب کاهش کلسترول مضر و در نتیجه، بهبود سلامت قلب می‌شوند.

مطلوب است روزانه ۵ تا ۱۰ واحد میوه و سبزیجات مصرف کنید. مصرف میوه و سبزیجات به اندازه‌ی کافی نه تنها در پیشگیری از بیماری‌های قلبی مؤثر است، بلکه به تنظیم فشار خون، کلسترول و دیابت نیز کمک می‌کند. علاوه بر میوه و سبزیجات، مصرف دو یا بیشتر از دو واحد ماهی سالمون یا تُن در هفته موجب کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی می‌شود.

۴. وزن ایده‌آل

اضافه وزن به ویژه در میانسالی خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی را افزایش می‌دهد. چاقی در بروز بیماری‌های زمینه‌ساز بیماری‌های قلبی از جمله فشار خون بالا، کلسترول بالا و دیابت نقش دارد. سندرم متابولیک نیز خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی را افزایش می‌دهد. سندرم متابولیک به مجموعه شرایطی از قبیل چاقی دور شکم، قند خون بالا، فشار خون بالا و تری‌گلیسیرید بالا گفته می‌شود که همگی در ردیف عوامل افزایش‌دهنده‌ی خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی قرار دارند.

د غذايي امنيت ائتلاف: له ۱۱ ميليونو ډېر افغانان بېړنيو خوراکي مرستو ته اړتيا لري

د افغانستان د غذايي امنيت او تغذيې لپاره د مدني ټولنو ائتلاف وايي چې په افغانستان کې څه د پاسه ۱۱ میلیونه کسان بېړنيو خوړو ته اړتيا لري چې درې نيم ميليونه يې ماشومان دي.

د افغانستان د غذايي امنيت او تغذيې لپاره د مدني ټولنو ائتلاف د خوړو د نړيوالې ورځې په مناسبت په خپره کړې اعلاميه کې ويلي، د ملګرو ملتونو پرمختيايي هدفونه وړاندوينه کوي چې تر ۲۰۳۰ ز کاله بايد هېڅوک د شپې په لوږه ويده نه شي او هېڅوک بايد له لوږې مړه نه شي، خو سرچينه وايي چې په افغانستان کې ميليونونه کسان له فقر او خوارځواکۍ سره مخ دي او سالمو خوړو ته لاسرسی نه لري.

خبرپاڼه زياتوي: «د هېواد څه د پاسه اته ميليونه وګړي او درې نيم ميليونه ماشومان بېړنيو خوړو ته اړتيا لري او د څېړنو او تحقيقاتو له مخې، په راتلونکي کې به دغه کچه تر پنځلس ميليونو هم پورته لاړه شي.»

سرچينه وايي چې په افغانستان کې روانې جګړې د خلکو پر ژوند سختې منفي اغېزې کړي چې له امله يې سالمو خوړو ته لاسرسی نه لري. دغه ائتلاف وايي چې د افغانستان حکومتي چارواکي بايد د جينوا په راتلونکي کنفرانس کې د افغانستان د خوړو مسئله په جدي توګه ياده کړي، ترڅو دغه ستونزه هواره شي.

د ياد ائتلاف مشر لعل ګل لعل وايي، سره له دې چې په افغانستان کې خلکو ته پوره غذايي توکي نه رسيږي، د جګړو له امله د خپلو کورونو پرېښودو ته هم اړ شوي دي. هغه زياته کړې: «له حکومت، نړيوالو مرستندويه هېوادونو، ملي او نړيوالو مؤسسو په خاصه توګه د ملګرو ملتونو نه په کلکه غوښتنه کوو چې په دې سختو شرايطو کې د همېش په شان د اړمنو افغانانو مرستې ته را وړاندې شي او هېوادوال له انساني ناورين نه وژغوري.»

د يادونې ده چې د نورو خپرو شويو راپورونو له مخې، د افغانستان له نيمايي څخه ډېر وګړي، د ورځې له يوه ډالر نه کم عايد لري او د بېوزلۍ تر کرښې لاندې ژوند کوي.

سيمه‌ييز چارواکي: د لښکرګاه په وروستۍ جګړې د ملکيانو په ګډون له درې سوو ډېر کسان وژل شوي دي

د هلمند سيمه‌ييز چارواکي وايي، له تېرو لسو ورځو راپه دېخوا لښکرګاه ته نږدې د پيل شوي جګړې له امله د ملکيانو په ګډون له ۳۰۰ ډېر کسان مړه شوي دي.

د هلمند والي جنرال ياسين خان خبريالانو ته ويلي چې په ياده جګړه کې نږدې درې سوه طالبان او اووه ملکيان وژل شوي او نږدې ۳۰ افغان سرتېرو ته هم مرګ ژوبله اوښتې ده.

نوموړي زياته کړې: «طالبانو د هلمند په جګړه کې درانه تلفات ليدلي. تر ۳۰۰ زيات يې وژل شوي، زموږ دفاعي قواوې د ۳۰ په شاوخوا کې تلفات لري او د ملکي خلکو د اووه تنو د وژل کېدو راپور لرو، دا مهال لوی ګواښ د سړک د غاړې د ماينونو دی چې افغان ځواکونو يې د له منځه وړلو هڅې پيل کړې تر څو د تګ راتګ لارې په لومړي ګام کې امن شي.»

دا په داسې حال کې ده چې د هلمند له جګړې څخه لس ورځې تېرېږي، خو لاهم د دغه ولايت مرکز لښکرګاه ښار او تر څنګ يې د نادعلي، ګرشک او ناوې ولسواليو مرکزونه د وسله والو تر محاصرې لاندې دي او لويې لارې هم سقوط شوې دي.

په ورته وخت کې د هلمند يوې امنيتي سرچينې د نوم نه ښودلو په شرط امريکا غږ ته ويلي چې له تېرې پنجشنبې راهيسې جګړه په ناوې ولسوالۍ کې سخته شوې ده.

سرچينې زياته کړه چې دامهال يوازې د ناوې ولسوالۍ مرکز د حکومتي ځواکونو په لاس کې دی او وسله وال طالبان د افغان ځواکونو پر وړاندې مقاومت ته لاهم دوام ورکوي، خو امنيتي چارواکي بيا وايي چې په ټوله کې د جګړې فشار کم شوی دی.

بلخوا په لښکرګاه ښار کې بند پاتې زرګونه کسان د تګ راتګ د خوندي لارو غوښتنه کوي. د لښکرګاه ښار اوسېدونکي نور احمد امريکا غږ ته ويلي چې د لښکرګاه – کندهار د لويې لارې سقوط زرګونه کسان له ګڼو ستونزو سره مخ کړي.

مسیر ورځپاڼه
مسوول مدیر: اسدالله وحیدي
مرستیال: شفیق امیرزی
ایډیټران: جواد تیموري او امان الله حنیفي
خبریالان: حمیدالله حمیدي، حکمت آرین او حشمت الله نوري
ګرافیک او ډیزاین: ارمان
چاپخونه: وایګل چاپ ۰۲۰۲۵۱۲۶۲۶
۰۷۸۲۹۸۹۶۹۶
maseerdaily@gmail.com
0202502100 / 0777989696
www.maseerdaily.af
Maseer Daily
MaseerDaily

Maseer
New Vision, New Journey
Daily

غوره کیفیت او چټک خدمات په
وایګل چاپ کې تجربه کړئ!
if You Can Think it, we Can ink it.
WAYGAL PRINTING CO
+93 (0) 202 51 2626, +93 (0) 782 98 9696
Dehbori Crossroads in Front of Park Kabul
waygalprinting.co
waygalprinting.co@gmail.com

یکشنبه د ۱۳۹۹ د تلې ۲۷مه | د ۲۰۲۰ د اکتوبر ۱۸مه | ٦۱۲مه ګڼه

www.Maseerdaily.af twitter/MaseerDaily Facebook/MaseerDaily

کابل	هرات	کندهار	بلخ	ننګرهار	خوست
۲۳	۲٤	۲۸	۲۵	۳۱	۲۷
۷	۵	۱۲	۱۰	۱٦	۱۳

شرعي وختونه: سهار ۰٤:۳۸ | لمر ختل ۰٦:۰۰ | ماسپښین ۱۱:۳۹ | مازیګر ۰۲:۵۰ | ماښام ۰۵:۱۷ | ماخوستن ۰٦:٤۰

منابع: ۵۰ تن از اعضای ولسی جرگه غیرحاضران دایمی اند

منابع از ولسی جرگه افغانستان می گوید، بطور میانگین پنجاه تن از اعضای این جرگه غیر حاضران دایمی اند و حتی شش الی هشت ماه می شود که در نشست های این جرگه حضور نیافته اند.
بعد از نشر گزارشات مبنی بر عدم حضور چهارده ماهه رنگینه کارگر نماینده مردم فاریاب و پرداخت کامل امتیازات اش ازسوی خانه ملت؛ اکنون حضور و عدم حضور نمایندگان مردم در جلسات ولسی جرگه با واکنش های مردم و نمایندگان ملت مواجه شده است. در این میان عباس ابراهیم زاده نایب دوم ولسی جرگه، میر رحمان رحمانی را متهم می کند که نمایندگان نزدیک به رئیس ولسی جرگه نیز سالها می شود در خانه ملت حضور ندارند.
به گفته عباس ابراهیم زاده، شماری از وکلا سالها می شود در ولسی جرگه حضور ندارند و از این رو همه روزه در جلسات عمومی نصاب برای رای گیری تکمیل نمی باشد. وی می گوید این افراد بیشتر از نزدیکان میر رحمان رحمانی رئیس ولسی جرگه می باشد و باید نمایندگان غایب برای یک دوره از ولسی جرگه اخراج شوند.
با این حال منابع از ولسی جرگه هم تائید می کنند که هیات اداری در مورد حاضری نمایندگان ولسی جرگه بی توجه اند وهیچ گونه اقدامی اصلاحی برای وکلای که حضور ندارند، روی دست نگرفته است. منابع از ولسی جرگه در گفتگو با سیحون نیوز می گویند، این جرگه حتی به وکلا و کارمندان که حضور ندارند معاش می پردازد.

نړۍ

راپورونه: د اذربایجان او ارمنستان ترمنځ په تازه نښتو کې ۵۲ کسانو ته مرګ ژوبله اوښتې ده
۳

تازه شمېرې: په نړۍ کې د کرونا ویروس مثبتې پېښې نږدې څلوېښت میلیونو ته ورسېدې

د تازه شمېرو له مخې، په نړۍ کې د کرونا ویروس د مثبتو پېښو شمېر ۳۹ میلیونه او ٦۸۹ زره او ۹۷۸ ته رسېدلی دی. دغه راز د یاد ویروس له کبله تر دې دمه یو میلیون او ۱۱۰ زره او ٦۱۲ کسان مړه شوي او نږدې ۳۰ میلیونه تنه ترې ببرته رغېدلي دي.
د یادو شمېرو پر اساس، د امریکا متحده ایالتونه د کرونا د ډېرو مثبتو پېښو او قربانیانو له کبله د نړۍ تر ټولو مخکښ هېواد دی. په دغه هېواد کې د یاد ویروس مثبتې پېښې اته میلیونه او ۲۹٦ زره او ۲٤۹ ته رسېدلي او ۲۲۳ زره او ۷۳۰ نور امریکایان یې مړه کړي دي.
له امریکا وروسته هند د کرونا وبا د اووه میلیونه او ٤٤۲ زره او ۹۲٤ مثبتو پېښو له اړخه د نړۍ دویم، برازیل د پنځه میلیونه او ۲۰۱ زره او ۵۷۰ مثبتو پېښو په درلودو سره د نړۍ دریم، روسیه د یو میلیون او ۳۸٤ زره او ۲۳۵ مثبتو پېښو له کبله د نړۍ څلورم او هسپانیا د ۹۸۲ زره او ۷۲۳ مثبتو پېښو په درلودو سره د نړۍ پنځم هغه هېواد دی چې د کرونا ویروس ډېرې مثبتې پېښې پکې ثبت شوې دي.
ارجنټاین، کولمبیا، پېرو، مکسیکو او فرانسه په ترتیب سره شپږم، اووم، اتم، نهم او لسم هغه هېوادونه دي چې د کرونا وبا له کبله ډېر ځپل شوي دي.

اروپايي ټولنه: ترکیه دې په مدیترانې سمندرګي کې له پاروونکو اقداماتو ډډه وکړي

اروپايي ټولنې په مدیترانې سمندرګي کې د ترکیې په پاروونکو او یو اړخیزو اقداماتو سختې نیوکې کړي او خبرداری یې ورکړی که انقره خپل چلن بدل نه کړي، سخت بندیزونه به پرې ولګول شي.
دا په داسې حال کې ده چې د مدیترانې سمندرګي په ختیځ کې د تېلو زېرمې د ترکیې او د اروپايي ټولنې د دوو غړو یونان او قبرس تر منځ سختې لانجې رامنځته کړي. د اروپايي ټولنې مشرانو په بروکسل کې د دې لانجې په اړه بحث کړی دی.
ترکیې سره له دې چې نړیوالې ټولنې ترې غوښتي د مدیترانې له ختیځه ووځي، یو ځل بیا خپله یوه لویه بېړۍ دغو اوبو ته لېږلې ده. د اروپايي ټولنې د ۲۷ غړو هېوادونو مشرانو په دې ناسته کې یوه ګډه اعلامیه صادره کړې ده. په ګډه اعلامیه کې له ترکیې غوښتل شوي چې له خپلو دغو فعالیتونو تېره شي او له یونان او قبرس سره یووالی له سره پیل کړي.
په ورته وخت کې ترکیې بیا ټینګار کړی چې د خپلو حقونو د ترلاسه کولو لپاره به له ټولو ممکنه لارو چارو کار واخلي. د یاد هېواد د بهرنیو چارو وزیر مولود چاووش اوغلو ویلي چې دوی به د هېچا ګواښونو ته پام ونه کړي.

ژوند

د کارنده مالي مدیر ځانګړنې کومې دي؟

د څېړنو له مخې، ټول کارنده او بریالي مالي مدیران دغه ځانګړنې لري: د عملیاتي طرحې لرل؛ هغه کسان چې د لوړ مالي هوښ خښتنان دي، د خپلو مالي برخو لپاره جامع عملیاتي طرحې لري او د عملي کولو لپاره یې ورځنې پروګرامونه په پام کې نیولي وي. خپل لس سلنه عواید سپموي؛ لومړنۍ هڅه یې دا وي چې لږ تر لږه خپل لس سلنه عواید سپما کړي. دوی په دې پیسو یا پانګونه کوي او یا یې په مناسب وخت کې پر یو اړین کار لګوي. پوررونه خپلې وروستۍ کچې ته را ټیټوي؛ هغه کسان چې له لوړ مالي هوښ څخه برخمن دي، پوهېږي چې قرض ډېر دروند بار دی او په راتلونکې کې یې د پانګې پر کچه بده اغېزه کوي. دوی په دې هڅه کې وي چې خپل پوررونه وروستۍ کچې ته را ټیټ کړي. له دې سره سره که قرض کولو ته هم اړ شي، داسې ګام پورته کوي چې په ګټه یې تمام شي او د پور خلاصولو سره سره یې ګټه هم کړې وي، نه داسې چې پور کړې پیسې په خپله خېټه واچوي.

سامسُنګ د اېف لړۍ لومړنی ځیرک موبایل معرفي کړ

سامسُنګ کمپنۍ تر اوږد ځنډ وروسته د اېف لړۍ لومړنی ځیرک موبایل معرفي کړ. دغه ځیرک موبایل ګلکسي اېف۴۱ نومول شوی او ډېره پیاوړې بېټرۍ لري. دغه ځیرک موبایل ٦,۲ انچه سوپر امولېډ ډوله مخپاڼه لري چې د اندرایډ۱۰ عامل سیستم سره به خرڅلاو ته وړاندې شي. ګلکسي اېف۴۱ کې د سامسُنګ کمپنۍ اګزینوس۹٦۱۱ ډوله پروسېسر، ٦ ګېګابایټ رم او ۱۲۸ ګېګابایټ د فایل ثبتونې وړتیا ورکړل شوې چې کاروونکي دغه وړتیا له میموري کارټ کارولو سره تر دې هم لوړولی شي. د دغه ځیرک موبایل تر ټولو د پام وړ ځانګړنه د پیاوړې بېټرۍ لرل دي. ګلکسي اېف۴۱ کې ٦۰۰۰ ملي امپیره وړتیا لرونکې بېټرۍ ورکړل شوې چې له ۱۵ واټ چټک چارج څخه هم ملاتړ کوي. شاتنۍ برخه کې ۳ کامرې لري چې ٦۴ مېګاپکسله اصلي، ۵ مېګاپکسله لایف فوکس او ۸ مېګاپکسله التراوایډ کامرې په کې شامل دي. یوه ۳۲ مېګاپکسله وړتیا لرونکې سېلفي کامره هم لري. دغه ځیرک موبایل تر ټولو وړاندې هندوستان کې خرڅلاو ته وړاندې کېږي او بیه یې ۲۳۱ امریکایي ډالره ټاکل شوې ده.

عزیزي بانک
Azizi Bank
د ازي پې (AZIPAY) پرمختللې بڼه
عزیزي بانک خپلې د ازي پې بڼې ته پراختیا ورکړې چې تاسو ته پراخ خدمتونه او ګټې لکه: بایومتریک ننوتل-د ګوتې او مخ پېژندنې له لارې، څو ژبې (پښتو، دري او انګلیسي) کارول، د ډالرو کارونه، د صورت حساب او کوچنۍ سټېټمنټ لیدل، د صرافۍ خپلکاره ماشین څخه د ازي پې پرمټ د کارت پرته پیسې وېستل، د مبایل شمېرې ته پیسو استول او د د صرافۍ خپلکاره څخه یې ماشین ترلاسه کول، د مبایل شمېرې ته کریډیټ زیاتول، د بل اداینه او نورې برخې وړاندې کوي
مهرباني وکړئ نوې بڼه یې له اپسټور او پلې سټور څخه ډونلوډ (ښکته) کړئ، د لازیاتو معلوماتو لپاره 1515 شمېرې سره اړیکه ټینګه کړئ.
www.azizibank.af
1515